

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 35

(2004–2005)

Kapitalforhøyelse i BaneTele AS

*Tilråding fra Nærings- og handelsdepartementet av 17. desember 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning og sammendrag

BaneTele AS virksomhet er å etablere og drive både fast og trådløs infrastruktur for transport av elektroniske kommunikasjonstjenester. BaneTele leverer tjenester til bedriftsmarkedet i Norge. Fundamentet for BaneTeles virksomhet er det fiberop-
tiske nettet som i hovedsak følger jernbanenettet og energiselskapene sin infrastruktur gjennom Norge. Nettet strekker seg fra Farsund i sør til Tromsø i nord. BaneTele er 100 pst eid av staten ved Nærings- og handelsdepartementet.

BaneTeles drift utvikler seg positivt. Ekstraordinære påløpte utgifter har imidlertid svekket selskaps egenkapital og likviditet.

For å kunne ha en forsvarlig likviditetsreserve til løpende drift og planlagte investeringer har styret i brev datert 14. desember 2004 bedt Nærings- og handelsdepartementet vurdere kapitalforhøyelse på 120 millioner kroner.

I denne proposisjonen ber Nærings- og handelsdepartementet om Stortingets fullmakt til å tilføre BaneTele 120 millioner kroner i ny egenkapital.

2 Bakgrunn

2.1 BaneTele AS

BaneTele AS ble stiftet av Jernbaneverket 1. juli 2001 med det formål å drive kommersiell utnyttelse av overskuddskapasitet i Jernbaneverkets fiberanlegg. BaneTele kjøpte virksomhet fra konkursboet etter Enitel i september 2001, og utvidet dermed nettet med fiber tidligere anlagt langs Statnetts og om lag 40 e-verks linjer. Samordningen av det fiberop-
tiske nettet langs jernbanenettet og det fiberop-
tiske nettet anlagt i tilknytning til el-nettene resul-
terte i økt kapasitet og ga økt leveringssikkerhet.

BaneTele disponerer i dag et fiberoptisk høyka-
pasitetsnett som binder sammen byer og tettsteder over store deler av landet. Transportnettet er på ca 12 500 km. Telenettet forgrener seg ytterligere i større bynett, basert på en kombinasjon av fiberop-
tiske kabler og trådløs teknologi. BaneTele leverer fiber, bølgelengder, båndbredde/kapasitet samt in-
ternett og datakommunikasjon til bedriftsmarke-
det.

Eierskapet til BaneTele ble overført fra Jernba-
neverket til Nærings- og handelsdepartementet ved
kgl.res. av 20. desember 2002.

Ved stiftelsen av BaneTele ble virksomhet fra Jernbaneverket overført til BaneTele som tingsinnskudd, hvorav 224 millioner kroner ble konvertert til aksjekapital. Selskapet fikk samtidig lån fra staten på 196 millioner kroner. Dette lånet ble deretter endelig fastsatt til 209,5 millioner kroner ved kgl.res. av 15. februar 2002 og senere konvertert til omsettelig ansvarlig lån i 2003.

Selskapet viste akseptable regnskapsmessige resultater i oppstartsåret 2001 etter inntektsføring av ekstraordinære poster på 38 millioner kroner. Det ordinære resultatet i 2001 viste imidlertid et underskudd på 38 millioner kroner, som ble forverret til et underskudd på 142 millioner kroner i 2002. Etter skifte av styre og ledelse ved årsskiftet 2002/2003 ble det utarbeidet en ny og mer nøktern forretningsplan. Bedre fokus på kjernevirksomheten reduserte underskuddet til 26 millioner kroner i 2003. For 2004 var det i forretningsplanen utarbeidet i februar 2003, som lå til grunn for omgjøring av statens lån til et ansvarlig obligasjonslån, forventet et underskudd på 37 millioner kroner. Positive resultater, spesielt i de to seneste kvartalene, har medført at forventet resultat for 2004, før engangseffekter av forlikssavtalen med Jernbaneverket og ekstraordinære utgifter, nå viser balanse. Nettoeffekten av de ekstraordinære postene er imidlertid negativ og antas å føre til at det regnskapsmessige resultatet for 2004 vil vise et underskudd på linje med fjoråret. Disse utgiftene omtales nærmere nedenfor.

2.2 Stortingets forutsetninger

Under Stortingets behandling av St.meld. nr 49 for 2002–2003 Bredbåndsmeldingen, jf. Innst.S. nr. 133 for 2003–2004, ble det lagt føringer for BaneTeles rolle i bredbåndsmarkedet.

Næringskomiteens flertall mente:

«At BaneTele i fremtiden bør være en landsdekkende konkurrent til Telenor i bredbåndsutbyg-

gingen. Selskapet må sikres en god og solid eierstruktur som gir selskapet økonomisk evne til å tilby bredbåndstjenester i hele landet. Eierstrukturen må sikres størst mulig samordning av alternativ infrastruktur som sikrer selskapet disposisjonsretten til en helhetlig nasjonal nettstruktur som kan levere ende-til-ende-løsninger for bredbåndskapasitet.»

Ved behandlingen fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak (nr. 252):

«Stortinget ber regjeringen fremlegge en egen sak om BaneTele for Stortinget, herunder eierskap og BaneTeles rolle i bredbåndsutbyggingen.»

En nødvendig forutsetning for at BaneTele skal kunne utvikles slik Stortingets flertall har forutsatt, er at forholdet til selskapets tidligere eier, Jernbaneverket, blir endelig avklart. Uklarheter i avtaleverket mellom BaneTele og Jernbaneverket har vært til hinder for BaneTeles forretningsmessige utvikling. Etter en omfattende prosess avklares nå disse forholdene gjennom en forlikssavtale som er utarbeidet av en uavhengig megler.

2.3 Den aktuelle situasjonen

Nærings- og handelsdepartementet mottok 14. desember 2004 brev med følgende innhold fra styret i BaneTele:

«Styret i BaneTele vil med dette orientere staten v/Nærings- og handelsdepartementet som BaneTeles eier om endringer i BaneTeles egenkapital og likviditet som følge av tapte voldgiftssaker og investeringsbehov i selskapet.

Som en følge av tapte voldgiftssaker omtalt nedenfor, må mer enn halvparten av aksjekapitalen i selskapet anses som tap. Styret har da handlingsplikt aksjeloven 3–5, og skal foreslå tiltak for å etablere en forsvarlig egenkapital. Styret foreslår at BaneTele tilføres NOK 120

Tabell 2.1 Resultatregnskap¹

	2001	2002	2003	2004
Driftsinntekter	205	602	547	589
Driftskostnader	236	678	525	553
Driftsresultat	-31	-75	22	36
Finanskostnader	-18	-72	-48	-36
Ordinært resultat	-38	-142	-26	0
Ekstraordinære poster/ekstra påløpte kostnader	38			-26
Årsresultat	0	-142	-26	-26

¹ Tall i millioner kroner. Tall for 2004 bygger på estimat per 30. november 2004.

mill i frisk egenkapital. Forslaget er nærmere begrunnet senere i brevet.

Bakgrunn

BaneTele er teknologisk, markeds- og lønnsomhetsmessig i en positiv utvikling. Selskapet ligger langt foran i lønnsomhetsutviklingen i forhold til forretningsplanen.

Selskapet har det siste året gjennomført en omfattende prosess for å få avklart eldre tvisteforhold som har hatt sitt utspring helt tilbake fra 2001 og 2002. Noen av de viktigste avklaringene i denne sammenhengen har vært avtaleforhold knyttet til e-verk, Jernbaneverket, H&Norden og NSB Eiendom.

BaneTele ble i voldgiftssaken mot Statnett og 8 andre e-verk ved dom av 30.10.04 dømt til å betale e-verkenes krav på engangsvederlag etter Samarbeids- og leieavtalen som var utestående ved tidspunktet for Enitels konkurs, med tillegg av forsinkelsesrenter. Dommen kan også få betydning for lignende krav som er fremmet av BKK Bredbånd og BKK Nett. Samlet utbetaling er estimert til ca. NOK 35 mill. I tillegg ble BaneTele ved voldgiftsdom av 06.10.04 dømt til å betale suksesshonorar på NOK 3,6 mill med tillegg av forsinkelsesrenter til H&Norden i forbindelse med refinansiering av låneavtale med BaneTeles bankforbindelse høsten 2002. Total utbetaling utgjorde NOK 4,6 mill.

I tillegg har Telenor krevd at BaneTele stiller bankgaranti på NOK 24,5 mill som sikkerhet for løpende betaling for tjenester som Telenor leverer til BaneTele. BaneTele har skriftlig bedt Telenor frafalle kravet om bankgaranti.

Som beskrevet nærmere ovenfor, har dommene stor betydning for BaneTeles likviditets- og egenkapitalsituasjon. Dersom Telenor opprettholder kravet om bankgaranti, medfører dette en ytterligere begrensning i BaneTeles likviditet.

Konsekvenser for BaneTeles egenkapital

Etter at voldgiftsdommene og effekt av eventuell forliksavtale med Jernbaneverket er hensyntatt, viser prognosen pr. oktober 2004 at BaneTeles egenkapital pr. 31.12.04 vil være ca. NOK 52 mill. Som nevnt vil selskapets egenkapital da være mindre enn halvparten av aksjekapitalen.

Konsekvenser for BaneTeles likviditet og investeringsplaner

Når det gjelder likviditetssituasjonen, viser prognosen pr. oktober 2004 at BaneTele AS vil

ha en likviditetsreserve ved utgangen av 2004 på ca. NOK 50 mill.

Likviditetsprognosen for 2005, hvor resultatet av voldgiftsdommen er hensyntatt, viser at BaneTele vil bryte covenantskravet til tilgjengelige likviditet som er fastsatt i låneavtalen med BaneTeles bankforbindelse i store deler av året dersom BaneTele foretar planlagte investeringer som beskrevet nedenfor. Krav om bankgaranti fra Telenor vil ytterligere svekke tilgjengelig likviditet med om lag NOK 25 mill, og gjøre det utfordrende å møte covenantskravet i låneavtalen med BaneTeles bankforbindelse.

Før voldgiftsdommen ble avsagt, vurderte BaneTele at det ut fra selskapets finansielle struktur var forsvarlig og nødvendig for utviklingen av selskapet å gjennomføre investeringer i 2005 på NOK 120 mill.

Av denne investeringsrammen på NOK 120 mill ville NOK 70 mill gå til kundedrevne investeringer som følge av nysalg under vanlig drift, mens de resterende NOK 50 mill ville dekke deler av nødvendige investeringer i form av

- styrking av kjernenettet,
- videreutvikling av IKT-støttesystemer, og
- utbygging av aksessløsninger med etablering av 30 nye aksesspunkter.

En investeringsramme i 2005 på NOK 120 mill vurderes som minimum for at selskapets verdi ikke skal forringes. For å kunne ha en forsvarlig likviditetsreserve for den løpende driften, samt for å overholde covenantskravene som er fastsatt i låneavtalen med BaneTeles bankforbindelse, kan konsekvensen bli at styret må utsette investeringer som anses nødvendig for videreutviklingen av selskapet i takt med de krav markedet stiller. Dersom investeringene på de tre nevnte områdene utsettes, kan det få negative konsekvenser for BaneTeles omsetning og resultat, og svekke selskapets posisjon i markedet irreversibelt.

Tiltak for å tilføre likviditet og et forsvarlig egenkapitalnivå

Tapene i voldgiftsdommene og et eventuelt garantikrav fra Telenor, vil svekke BaneTeles likviditet og investeringsevne med i størrelsesorden NOK 60 mill. For at BaneTele skal kunne gjennomføre investeringer som er helt nødvendige for å opprettholde selskapets markedsposisjon og positive økonomiske utvikling, trenger BaneTele å få tilført ny likviditet som tilsvarer dette beløpet. Dersom dette skjer gjennom en økning av egenkapitalen, vil det bringe egenkapitalen opp på et forsvarlig nivå.

En riktig posisjonering i forhold til bedriftsmarkedet vil etter styrets vurdering være å etablere totalt 150 aksesspunkter, noe som gir en dekning på ca 60 % av bedriftsmarkedet. Dette krever ytterligere investeringer på ca. NOK 60 mill. Store profesjonelle aktører i dagens marked setter krav til kvalitet og sikkerhet som krever at BaneTele må styrke kjernenettet ytterligere, herunder etablering av doble noderom i de største byene. Dette vil kreve inntil NOK 50 mill i investeringer. Disse investeringene forventes å gi positiv omsetnings- og resultatutvikling, og styrker selskapets posisjon i markedet. Styret anser det som mulig å realisere disse investeringene ved en ytterligere tilførsel av likviditet i form av egenkapital på NOK 60 mill.

Dersom BaneTele skal utvikle seg til en landsdekkende tilbyder av ende-til-ende løsninger for bredbåndskapasitet, slik næringskomiteen i Stortinget har uttrykt ønske om i Innst.S.nr. 133 (2003–2004), forutsetter det etablering av minimum ca. 400 aksesspunkter totalt. Dette vil gjøre BaneTele i stand til å tilby tjenester mot aktører som retter sin virksomhet mot det private markedet. En utvikling av selskapet i henhold til Innst.S.nr. 133 (2003–2004) krever altså en langt høyere investeringsramme enn det som er skissert ovenfor. Styret ønsker ikke å anbefale en slik omfattende løsning nå, men mener det bør arbeides for å se om dette kan oppnås gjennom kommersielt samarbeid med andre aktører, eventuelt også i forbindelse med en ny eierstruktur i selskapet. For å dekke 100 % av landets befolkning vil ca 4500 aksesspunkter måtte bygges ut. Dette er imidlertid en øvre grense som er urealistisk for en kommersiell aktør.

BaneTele har i dag høye finanskostnader, bl.a. som følge av rentebelastningen i statslånet. Styret ber derfor i tillegg om at rentebetingelsene i statslånet endres til markedsrente.

Kapitalbehovet

På bakgrunn av det som framkommer ovenfor mener styret at BaneTele har behov for tilførsel av ny likviditet i form av egenkapital. Styret anbefaler at selskapet tilføres slik kapital på totalt NOK 120 mill for å sikre en forsvarlig utvikling av selskapet.»

2.4 Vurdering fra finansiell rådgiver

Departementets rådgiver, ABG Sundal Collier, har gått gjennom forelegget fra selskapet og virkningen av investeringen som ligger til grunn for kapitalforhøyelsen basert på BaneTeles inntekts- og kostnadsanslag ved investeringen. Anslagene er basert på detaljerte kalkyler for å beregne de finansielle implikasjonene. Departementets rådgiver har vurdert tallmaterialet og anser anslagene som gjennomarbeidede og rimelige.

Rådgiveren konkluderer med at analysen viser en betydelig verdiskaping for BaneTele ved å gjennomføre kapitalforhøyelsen. I sin vurdering har departementets rådgiver som hovedalternativ lagt til grunn veide kapitalkostnader (WACC) på 11 pst. Det impliserer et avkastningskrav til BaneTele som er klart strengere enn det som følger av departementets mål til avkastning på egenkapitalen. Kapitalforhøyelsen er i tillegg vurdert i forhold til departementets avkastningsmål. Ved begge vurderingene konkluderes det med at kapitalforhøyelsen vil gi betydelig verdiskaping og tilfredsstillende avkastningsmål. Brev fra ABG Sundal Collier følger som uttrykt vedlegg.

3 Departementets merknader

Driften i BaneTele utvikler seg positivt. Utviklingen har vært bedre enn den forretningsplanen som lå til grunn for refinansieringen av selskapet i 2003. For 2004 forventes selskapet å ha et overskudd fra drift før avskrivninger (EBITDA inklusive ekstra påløpte utgifter) på om lag 120 millioner kroner. BaneTele er imidlertid i en fase med store investeringsbehov. Dersom BaneTele skal kunne utnytte det markedspotensialet som nå foreligger, krever det investeringer i aksesspunkter og kjernenett. Dette er investeringer med utsikter til god inntjening, og det er ikke minst investeringer som er nødvendig for å opprettholde selskapets markedsposisjon. BaneTele står i reell fare for å miste en rekke viktige kundeavtaler dersom det ikke investeres de nærmeste måneder, fordi kundene etablerer andre løsninger. Investeringer i aksesspunkter og kjernenett er samtidig også nødvendige elementer dersom selskapet skal utvikle seg til en landsdekkende tilbyder av transporttjenester for ende-til-ende løsninger for bredbåndskapasitet og bli en effektiv konkurrent til Telenor, slik et flertall på Stortinget har satt opp som mål for selskapet, kfr. Innst.S.nr. 133 for 2003–2004.

Etter departementets vurdering vil en kapitalforhøyelse i BaneTele i den størrelsesorden som er

foreslått, være en investering som med overveien- de sannsynlighet vil gi en rimelig avkastning. De- partementets fastlagte avkastningsmål for BaneTe- le er satt til 11,0 pst.¹ Avkastningen fra en kapitalfor- høyelse forventes å overstige departementets fast- satte avkastningsmål. Dette bekreftes i den uavhen- gige vurderingen som er foretatt av ABG Sundal Collier, jf punkt 2.4 i denne proposisjonen.

Fordi kapitaltilførselen forventes å bedre sel- skapets avkastning, vil mulighetene for utbytteut- deling fra selskapet øke, og departementet vil i tråd med dette klargjøre sine utbytteforventninger over- for selskapet. BaneTele antas imidlertid ved utgan- gen av 2004 å ha et udekket tap på om lag 60 millio- ner kroner. Dette må dekkes opp før selskapet vil ha fri egenkapital som kan anvendes for å utbetale utbytte. Departementet vil kreve utbytte så snart slike muligheter foreligger. Utbyttet vil bli fastsatt ut fra ordinære kriterier og innenfor de rammer som eierstrukturen i selskapet på det aktuelle tids- punktet tilsier.

Nærings- og handelsdepartementet har vurdert kapitalforhøyelsen i forhold til EØS-avtalens regler om statsstøtte. Disse reglene krever at statens in- vesteringer skal følge det såkalte markedsinvestor- prinsippet, som sier at staten med hensyn til økono- miske disposisjoner overfor offentlig eide selskap, skal opptre slik en fornuftig privat investor ville gjort i samme situasjon overfor et tilsvarende/sam- menlignbart privat selskap. Nærings- og handelsde- partementet vurderer det slik at kravet er oppfylt for en kapitalforhøyelse i BaneTele fordi forventet avkastning overstiger avkastningsmål fastsatt på markedsmessige vilkår.

Den foreslåtte kapitalforhøyelsen er et skritt i retning av å sette BaneTele i stand til å nå de mål et flertall på Stortinget har satt for selskapet ved be- handling av bredbåndsmeldingen, jf Innst.S.nr. 133 for 2003–2004. Det vil sette selskapet i stand til å fo- reta nødvendige investeringer og gjennom det styr-

ke BaneTeles rolle som en innholdsuavhengig leve- randør av transporttjenester for bredbåndskommu- nikasjon. Departementet vil understreke at kapital- forhøyelsen er vurdert på kommersielt grunnlag i samsvar med BaneTeles organisering som aksje- selskap.

Kapitalforhøyelsen alene er imidlertid ikke til- strekkelig til at selskapet skal kunne nå alle de mål som Stortinget har satt. Departementet vil derfor, i samarbeid med selskapets styre, arbeide videre for å finne løsninger hvor BaneTele gjennom samar- beid med andre aktører i markedet kan utvikle seg videre på det grunnlag som nå foreligger. En slik utvikling kan også innebære at andre aktører kom- mer inn på eiersiden i BaneTele.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Kapitalforhøyelsen innebærer en formuesomplas- sering for staten, og føres teknisk under streken i statsbudsjettet. Kapitalforhøyelsen antas å bedre selskapets mulighet til å nå statens fastsatte avkast- ningskrav til BaneTele, og øke potensiell salgsver- di. Dersom staten velger å selge aksjene på et sene- re tidspunkt, vil salgsgevinst tilsvarende føres un- der streken i statsbudsjettet.

Nærings- og handelsdepartementet

t i l r a r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om kapitalforhøyelse i BaneTele AS.

¹ Nærings- og handelsdepartementet fastsetter avkastningsmål for alle selskaper som departementet forvalter statens eieran- deler i. Avkastningsmålene beregnes ved bruk av den såkalte kapitalverdimodellen, skattejustert. Dette er et mål på nødven- dig avkastning på egenkapitalen i selskapet, gitt den risiko en mener selskapet representerer. Risikoen for BaneTele er an- slått ut fra data for sammenlignbare selskaper.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om kapitalforhøyelse i BaneTele AS i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om kapitalforhøyelse i BaneTele AS

I

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
951		BaneTele AS	
	95	Aksjekapital bevilges med	120 000 000
